

Egyezmény a fogyatékossgal élő személyek jogairól

Terjesztés: Általános
2013. április 23.

Eredeti nyelv: angol

Előzetes, nem szerkesztett változat

A Fogyatékossgal Élő Személyek Jogaival Foglalkozó Bizottság

1/2010 sz. beadvány

A Bizottság által - annak 2013. április 15-19. között tartott 9. ülésén - elfogadott vélemény

<i>Benyújtó neve:</i>	Nyusti Szilvia és Takács Péter (képviseli: Fazekas Tamás ügyvéd, Magyar Helsinki Bizottság)
<i>A feltételezett áldozatok:</i>	A szerzők
<i>Részes Állam:</i>	Magyarország
<i>A beadvány dátuma:</i>	2010. március 11. (első benyújtás)
<i>Dokumentum hivatkozások:</i>	A Különleges Jelentéstevő 70. szabálya szerinti döntés, amelyet a Részes Államnak 2010. szeptember 20-án adtak át (dokumentum formában nem került kiadásra)
<i>Az Állásfoglalások elfogadásának dátuma:</i>	2013. április 16.
<i>Tárgy:</i>	A Részes Állam hatóságainak mulasztása a magántulajdonú hitelintézetnél tapasztalt, fogyatékossgal miatti hátrányos megkülönböztetés megszüntetése vonatkozásában, és annak biztosítása vonatkozásában, hogy látássérült személyek is akadálymentes hozzáférést élvezzenek az ATM- ek által kínált szolgáltatásokhoz, más ügyfelekkel azonos feltételek mellett
<i>Lényegi ügyek:</i>	Egyenlő és hatékony jogvédelem a fogyatékossgal miatti diszkriminációval szemben; ésszerű alkalmazkodás; az információk hozzáférhetősége; saját pénzügyek irányításának joga
<i>Eljárási ügyek:</i>	Egy kereset megalapozottsági szintje; <i>időbeli hatály</i>

<i>Az Egyezmény cikkei:</i>	5. cikk 2. és 3. bekezdés, 9. cikk, és 12. cikk 5. bekezdés
<i>A Fakultatív Jegyzőkönyv cikkei:</i>	2 (e) és (f) [Melléklet]

Melléklet

A Fogyatékossgal Élő Személyek Jogaival Foglalkozó Bizottság véleménye a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény Fakultatív Jegyzőkönyvének 5. cikke alapján (kilencedik ülés)

a következők tárgyában

1/2010 sz. beadvány*

<i>Benyújtó neve:</i>	Nyusti Szilvia és Takács Péter (képviseli: Fazekas Tamás ügyvéd, Magyar Helsinki Bizottság)
<i>A feltételezett áldozatok:</i>	A szerzők
<i>Részes Állam:</i>	Magyarország
<i>A beadvány dátuma:</i>	2010. március 11. (első benyújtás)

A Fogyatékossgal Élő Személyek Jogaival Foglalkozó Bizottság, amely a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény 34. cikke alapján jött létre

a 2013. április 16-i ülésén

Befejezve az 1/2010. számú, a Fogyatékossgal Élő Személyek Jogaival Foglalkozó Bizottság részére Nyusti Szilvia és Takács Péter által a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezményhez csatolt Fakultatív Jegyzőkönyv alapján benyújtott beadvány vizsgálatát,

Figyelembe véve a beadvány szerzői és a Részes Állam részéről rendelkezésre bocsátott valamennyi írásbeli tájékoztatást,

A következőket fogadja el:

* A jelen beadvány vizsgálatában a Bizottság következő tagjai vettek részt: Mr. Mohammed Al-Tarawneh, Mr. Munthian Buntan, Ms. Maria Soledad Cisternas Reyes, Ms. Theresia Degener, Mr. Hyung Shik Kim, Mr. Lofti ben Lallahom, Mr. Stig Langvald, Ms. Edah Wangechi Maina, Mr. Ronald McCallum, Ms. Diane Mulligan, Mr. Martin Babu Mwesigwa, Ms. Safak Pavey, Ms. Ana Pelaez Narvaez, Ms. Silvia Judith Quan-Chang, Mr. Carlos Rios Espinosa, Mr. Damjan Tatic és Mr. Germán Xavier Torres Correa.

A Bizottság eljárásrendjének 60. pontja szerint Lovász László Gábor bizottsági tag nem vett részt ezen Álláspontok elfogadásában.

Álláspontok a Fakultatív Jegyzőkönyv 5. cikke alapján

1. A beadvány szerzői: Nyusti Szilvia, 1979. május 8-án született magyar állampolgár (az első szerző), és Takács Péter, 1977. május 31-én született magyar állampolgár (a második szerző). A szerzők azt állítják, hogy a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény („Egyezmény“) 5. cikk 2. és 3. bekezdései szerinti illetve 9. cikk és a 12. cikk 5. bekezdése szerinti jogaik Magyarország részéről elkövetett megsértésének áldozatai. A Résztes Állam esetében az Egyezmény Fakultatív Jegyzőkönyve 2008. május 3-án lépett hatályba. A szerzőket jogi tanácsadójuk, a Magyar Helsinki Bizottság által delegált Fazekas Tamás képviseli.

Ténybeli háttér

2.1 Mindkét szerző súlyosanlátássérült. A szerzők egymástól függetlenül szerződést kötöttek¹ egyéni folyószámla szolgáltatások igénybevételére az OTP Bank Nyrt. hitelintézettel („OTP“), ami alapján jogosultak bankkártya használatára. Ennek ellenére a szerzőknek nem áll módjukban segítség nélkül használni a pénzkidó automatákat (az ATM-eket), mivel az OTP által üzemeltetett ATM-ek billentyűzetén nem található Braille-írást jelölések, és az ATM-ek nem adnak hangos utasításokat illetve hangos segítséget a bankkártya-műveletekhez. A szerzők ugyanolyan összegű éves díjakat fizetnek a bankkártyás szolgáltatásokért és tranzakciókért, mint más ügyfelek. Ugyanakkor nem áll módjukban az ATM-ek által nyújtott szolgáltatásokat ugyanazon a szinten használni, mint a látó ügyfelek, így tehát ugyanazért a díjért alacsonyabb szintű szolgáltatást kapnak.

2.2 2005. április 11-én a szerzők jogi képviselője panaszt nyújtott be az OTP-nek, amiben azt kérte, hogy alakítsák át az ügyfelei otthonának közelében lévő ATM-eket.² Az igény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényre épült (Ebt.), és azt tartalmazta, hogy ennek a törvénynek a hatályba lépését követően az OTP köteles eleget tenni az egyenlő bánásmód követelményének és minden ügyfelének ugyanolyan minőségű szolgáltatást nyújtani. Az OTP 2005. június 16-án elutasította a panaszt.

2.3 2005. augusztus 5-én a szerzők polgári peres eljárást indítottak a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 76. és 84. § alapján a Fővárosi Bíróságon. Keresetükben annak a megállapítását kérték, hogy az OTP megsértette személyes jogaikat, nevezetesen az egyenlő bánásmóddhoz való jogukat. Előadták, hogy az OTP közvetlen diszkriminációt alkalmazott velük szemben, mivel fogyatékossguk miatt alacsonyabb minőségű szolgáltatást kapnak, mint az OTP más ügyfelei, noha pontosan ugyanolyan összegű díjat fizetnek. A szerzők előadták, hogy a Ptk. 84.§ (1) bekezdés (d) pontja alapján az OTP köteles megszüntetni ezt a jogsértő állapotot azzal, hogy átalakítja az általa üzemeltetett összes ATM-et. Amennyiben ez a fajta segítségnyújtás nem biztosítható, a szerzők azt kérték a Fővárosi Bíróságtól, hogy rendelje el az OTP által üzemeltetett ATM-ek átalakítását országos szinten egyenlő alapon, illetve kiegyensúlyozott területi eloszlás alapján.³ A szerzők egyenként 300 000 forint összegű nem-vagyoni kártérítést

¹ Az első szerző és az OTP közötti szerződés 1996. november 1-én jött létre és 2006. január 1-én került megújításra. A második szerző 2003. december 23-án kötött szerződést az OTP-vel.

² A 2005. április 11-i panasz vonatkozó részei a következőket tartalmazzák: „Kérem, szíveskedjenek írásban tájékoztatni arról, hol található olyan OTP-s ATM Budapesten, ügyfeleim lakóhelyének közelében, amely alkalmas számukra akadálymentes használatra. Ha nincs ilyen ATM, kérem, végezzék el rajtuk a szükséges átalakításokat 15 napon belül, és szíveskedjenek erről tájékoztatni.”

³ A 2005. augusztus 5-i polgári peres eljárás vonatkozó iratai az alábbiakat tartalmazzák: „Kérjük, hogy a [...] Bíróság kötelezze [az OTP-t] [...] a jogsértő helyzet megszüntetésére és arra, hogy ATM automatái egy részét úgy alakítsa át, hogy biztosítva legyen azok akadálymentessége.”

követeltek a Ptk. 84.§ (1) bekezdés (e) pontja értelmében, emberi méltóságuk megsértése okán.

2.4 A kezdeti polgári peres eljárás során a szerzők az Ebt. 8.§-ára és 30.§ (1) bekezdés (b) pontjára, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényre (Fot.), valamint az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.) akadálymentességre vonatkozó rendelkezéseire hivatkoztak. Az Étv. szerint az ATM az épület része, ezért az akadálymentesítési követelmények az ATM-re is vonatkoznak.

2.5 2005. október 3-án az OTP a szerzők polgári jogi keresetének elutasítását kérte. Az OTP véleménye szerint a szerzők által követelt különszolgáltatások pozitív diszkriminációt valósítanak meg, amit azonban kizárólag törvény rendelhet el. Következésképpen bíróság nem kötelezheti az OTP-t arra, hogy ilyen intézkedéseket hajtson végre. Az OTP azt is előadta, hogy elsősorban a kormány kötelessége akadálymentes hozzáférés biztosítása a fogyatékosokkal élő személyek számára az épületekhez, és hogy az OTP által üzemeltetett ATM-ek az Étv. alapján nem minősülnek „épületnek.” A fentiek miatt az Étv.-ben foglalt akadálymentesítési előírások nem vonatkoznak az OTP-re. Az OTP előadta továbbá, hogy mivel mindkét szerződést még az Ebt. hatályba lépése előtt kötötték a szerzők, ez utóbbi nem vonatkozik a kérdéses jogviszonyra. Ezen túlmenően, az Ebt. 5.§ (b) pontja szerint az ATM-ek nem tartoznak az „ügyfélforgalom számára nyitva álló, áru forgalmazására vagy szolgáltatás nyújtására használt helyiségek” fogalomkörébe.

2.6 Az OTP azzal is indokolta az álláspontját, hogy szerinte a bankkártya szolgáltatás nyújtása nem valósított meg hátrányos megkülönböztetést sem közvetve, sem pedig közvetlenül a szerzőkkel szemben, mivel a szerződések teljesítésének keretein belül az OTP-nek a velük fennálló kapcsolata nem képez "tényleges intézkedés"-t az Ebt. értelmében. Az Ebt. 7.§ (2) bekezdésére való hivatkozással az OTP azt is előadta, hogy az ATM-ek átalakítása „különleges helyzetük miatt” nagyobb banki kockázatot jelentene a látássérült személyek számára. Ezen túlmenően az átalakítás nem tervezett pénzügyi terhet jelentene az OTP számára. Az OTP azt is kijelentette, hogy bizonyos ATM-eket nem is lehet átalakítani. Végezetül az OTP kijelentette, hogy ha a bíróság kötelezné a szerzők által kért szolgáltatások nyújtására, azzal beavatkozna a felek között fennálló szerződéses kapcsolatba, ezáltal pedig megsértené az OTP alkotmányban biztosított szerződéses szabadságát.

2.7 2007. május 14-én a Fővárosi Bíróság ítéletében kimondta, hogy az OTP megsértette a szerzők emberi méltósághoz és egyenlő bánásmóddhoz fűződő jogát. A Bíróság megállapította, hogy az OTP magatartása közvetlen diszkriminációt valósított meg, mivel a szerzők c látássérülésük miatt nem tudták az ATM-ek szolgáltatásait olyan mértékben használni, mint más ügyfelek, noha ugyanolyan összegű díjat fizettek.⁴ A Bíróság kimondta, hogy a szerzők által kért szolgáltatások nem tekinthetők pozitív diszkriminációnak, és kihangsúlyozta az egyenlőséghez való jog és az esélyegyenlőség közötti különbséget. Az egyenlőséghez való jog azt a kötelezettséget rója a szolgáltatókra, hogy ugyanazért a díjért ugyanolyan szolgáltatást nyújtsanak, de nem szükségképpen jelenti azt, hogy a szolgáltatást minden egyes ügyfél számára azonos módon kell nyújtani. Ehelyett a szolgáltatást eltérő módon kell nyújtani annak biztosítása érdekében, hogy a látássérült személyek is bármikor, segítség nélkül használhassák az ATM-eket ugyanúgy, mint más, azonos összegű díjat fizető ügyfelek.

⁴ Hivatkozás történik az Ebt. 8.§ (g) pontjára, amely szerint „Közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt fogyatékosága miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.”

2.8 A Fővárosi Bíróság kimondta, hogy az OTP-nek gondoskodnia kell arról, hogy látássérült ügyfelei is hozzáférjenek az ATM-ek használatához szükséges információkhoz. Ennek megfelelően megállapította, hogy az OTP 2004. január 27-e, azaz az Ebt. hatályba lépése óta felelős azért, hogy nem végezte el ATM készülékei átalakítását. A Bíróság arra utasította az OTP-t, hogy 120 napon belül minden megyeszékhelyen és minden budapesti kerületben alakítsa át ATM készülékei legalább egyikét, illetve további négy ATM-et alakítson át azokban a kerületekben, ahol a szerzők laknak. A Bíróság tekintetbe vette, hogy az ATM-ek átalakítását az éves karbantartási szolgáltatások keretében el lehet végezni, és hogy a felmerülő költségeket ATM típusonként, nem pedig ATM készülékenként kell meghatározni. A Bíróság azt is figyelembe vette, hogy a kérdéses 1800 ATM hozzávetőleg egyharmadát nem lehet átalakítani, és hogy ezeknek a lecserélése újonnan vásárolt készülékekkel komoly anyagi terhet jelentene az OTP számára.

2.9 Az OTP által előadott érveléssel szemben a Fővárosi Bíróság megállapította, hogy az Ebt. 5.§ kiterjesztette annak alkalmazási körét minden polgári jogi viszonyra, függetlenül attól, hogy a részes felek magán- vagy közjogi jogalanyok, amennyiben a szolgáltatás nyújtása nagyobb számú igénybevevő számára valósul meg. A Bíróság azt is megállapította, hogy még az Ebt. hatályba lépése előtt tett szerződéses ajánlatokra is vonatkoznak a törvény rendelkezései, mivel a törvény célja az volt, hogy az egyenlő bánásmód elvét minden olyan jogviszonyra kiterjesszék, ahol nagyszámú igénybevevő érintett.

2.10 A Fővárosi Bíróság a szerzőknek személyenként 200 000 Ft kártérítést is megítélt az általuk elszenvedett károk miatt. A vagyoni kártérítés összegének megállapításakor a Bíróság egyebek mellett figyelembe vette, hogy az OTP nemrégiben átalakításra alkalmatlan új ATM készülékeket vásárolt, és hogy még az Ebt. hatálybalépése után sem tett semmilyen intézkedést annak érdekében, hogy megkönnyítse a szerzők számára az ATM-ek által nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Ráadásul az OTP a szerzők szerződéseinek a felmondását javasolta a fokozott biztonsági kockázatok miatt.

2.11 2007. július 2-án a szerzők az első fokú ítélet ellen fellebbezést nyújtottak be a Fővárosi Ítéletáblához és ebben kérték az összes ATM akadálymentesítését,⁵ valamint a kártérítés összegének felemelését 300 000 forintra. A szerzők előadták, hogy tevékenységeik nem korlátozhatók kizárólag azokra a városokra, ahol a Fővárosi Bíróság ítélete alapján az ATM-ek akadálymentesítését rendelték el, mivel megilleti őket a mozgásszabadság és lakóhelyük szabad megválasztásának joga. A peres eljárás célja az volt, hogy a diszkriminációt teljes egészében megszüntessék, nem csupán részlegesen. Ezért a szerzők álláspontja szerint a Fővárosi Bíróság által előírt 120 nap nem elegendő az összes ATM akadálymentesítésére. Álláspontjuk szerint a célt fokozatosan és megfelelő határidővel alkalmazandó intézkedésekkel lehet elérni. Végezetül a szerzők előadták, hogy az átalakítás költsége az OTP 2006. évi tiszta nyereségének mindössze 0,12%-át teszi ki, ezért nem tekinthető aránytalan tehernek.

2.12 Az OTP 2007. július 13-án nyújtotta be fellebbezését az elsőfokú ítélet ellen, amelyben megismételte azt a kérését, hogy utasítsák el a szerzők keresetét. Az OTP kiemelte, hogy a Fővárosi Bíróság nem említette meg konkrétan azt a jogszabályt, amelynek alapján az OTP 2004. január 27. után köteles lenne az ATM-ek átalakítására és amely szerint az OTP ezen kötelezettségének elmulasztása az emberi jogok megsértését valósítaná meg. Az ATM-ek számát és helyét „nagy vonalakban” állapították meg, nem

⁵ A Fővárosi Bíróság ítélete ellen 2007. július 2-án benyújtott fellebbezés vonatkozó részei az alábbiak: „Kérjük, hogy a [...] Fővárosi Ítéletábla kötelezze az [OTP-t] [...] arra, hogy valamennyi ATM készülékét akadálymentesítse (vagyis azon a szinten felül, amelyet az első fokú [bíró] előírt az ítéletében, az [abban az] ítéletben megjelölt módon).”

lehet róluk bizonyítani illetve kijelenteni, hogy a Budapesten lakó szerzők számára nélkülözhetetlenek lennének. Az OTP azt is előadta, hogy az átalakítás „arra ösztönözné a vakokat illetve látássérülteket, hogy segítség nélkül használják az ATM-eket, ami nem csak a vagyonbiztonságot, hanem az OTP vak illetve látássérült ügyfeleinek a személyes biztonságát is veszélyeztetné”. Az OTP egyúttal visszautasította a szerzők azon állításait is, melyek szerint az OTP a számlájuk megszüntetésével fenyegette meg őket, illetve átalakításra nem alkalmas új ATM-eket vásárolt. Az OTP azt is előadta, hogy az ATM-ek átalakítása a szerződéses szabadság korlátozását jelentené, mivel egy szerződéses jogviszonyba kizárólag jogszabály kifejezett és egyértelmű felhatalmazása alapján szabad beavatkozni. Ami a szerzők anyagi kártérítési igényét illeti, az OTP állítása szerint az, hogy a vak vagy látássérült személyek segítségre szorulnak az ATM-ek használata során, nem sérti emberi méltóságukat. Ezért tényleges kár hiányában a szerzők pénzübeli kárigénye megalapozatlan.

2.13 2008. január 10-én a Fővárosi Ítéltábla elutasította a szerzők fellebbezését. Fenntartotta a Fővárosi Bíróság ítéletét annak a kimondásával, hogy a Fot. rendelkezései nem alkalmazandók a szóban forgó jogvitára, mivel az említett törvény az épített környezetben fennálló akadályok eltávolítását célozza, a szerzők keresete pedig az ATM-ek által nyújtott bankkártya szolgáltatásokra vonatkozik, ezért nem tartozik a Fot. hatálya alá. Ezen túlmenően a kérdéses törvény arra kötelezi az államot, hogy gondoskodjon a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényesítéséről, ezt azonban a „nemzetgazdaság erejétől” teszi függővé. A Fővárosi Ítéltábla ezért úgy ítélte, hogy a Fot. nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek alkalmazandók lennének a szerzők által elindított polgári jogi eljárásban részt vevő felekre, ezért ezen törvény helyett az Alkotmány, a Polgári Törvénykönyv és az egyenlő bánásmódról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A Fővárosi Ítéltábla azt is kimondta, hogy az elsőfokú bíróság azt is helyesen állapította meg, hogy a kérdéses jogviszony az Ebt. személyi és időbeli hatálya alá tartozik. Egyebekben a Fővárosi Ítéltábla ítélete megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét az alábbi okok miatt. A Fővárosi Ítéltábla kimondta, hogy a szerzők esetében közvetett, nem pedig közvetlen diszkrimináció valósult meg.⁶ A Bíróság azt is kimondta, hogy önmagában az a tény, hogy a szerzőknek fogyatékossguk miatt segítségre van vagy lehet szükségük a társadalom többi tagjától, nem sérti emberi méltóságukat, ezért nem tekinthető a szerzők mint emberi lények megalázásának. A Bíróság azt is kimondta, hogy az OTP-t megilleti a szerződéses szabadság, és ezt a szabadságot nem csak a szerződés megkötésekor, hanem annak módosításakor is tiszteletben kell tartani. Ezért a Bíróság az egyik szerződő fél kérésére nem avatkozhat be egy régóta fennálló szerződéses kapcsolatba, és nem kötelezheti az OTP-t egy olyan kötelezettség teljesítésére, amely nem volt része az eredeti szerződéses megállapodásnak. A Bíróság az OTP-nek azt az érvelését is elfogadta, hogy a megnövekedett személyi biztonsági kockázatok miatt az átalakítás nem garantálná a szerzők számára, hogy az ATM-eket egyedül is használni tudják. Végezetül a Bíróság kimondta, hogy a szerzők nem jogosultak az összes, az OTP által Magyarországon üzemeltetett ATM átalakítását kérni. Az indoklás szerint egy ilyen kérés nem igazolható a lakóhely szabad megválasztásának alkotmányban biztosított alapelvével. A Fővárosi Ítéltábla ennek megfelelően azt az ítéletet hozta, hogy az OTP-t nem terheli az Ebt. szerinti egyenlő bánásmód kötelezettsége.

2.14 2008. április 14-én a szerzők rendkívüli felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be a Legfelsőbb Bírósághoz, amelyben azt kérték, hogy a Bíróság változassa meg a Fővárosi

⁶ A Fővárosi Ítéltábla azt állapította meg, hogy bár mindenki azonos feltételekkel használhatja az ATM-eket, a szerzők fogyatékossguk miatt kedvezőtlenebb helyzetbe kerültek, mint más ügyfelek.

Ítéletábra döntését.⁷ A kezdeti érvelésen túlmenően a szerzők előadták, hogy a jogvita szempontjából lényegtelen a diszkrimináció közvetlen vagy közvetett besorolása, mivel mindkét esetben ugyanazok a szabályok érvényesek annak a megállapítására, hogy helye van-e mentességnek az egyenlő bánásmód kötelezettsége alól. A szerzők az Egyenlő Bánásmód Tanácsadó Testület állásfoglalására hivatkoztak,⁸ amely szerint a Fot. akadálymentesítési előírásának be nem tartása közvetett negatív diszkriminációt valósít meg, mert a fogyatékos személyek kedvezőtlenebb bánásmódban részesültek mint a nem fogyatékosok, mivel mozgásukban és a szolgáltatásokhoz való hozzáférésükben akadályozták illetve korlátozták őket. A szerzők azt is előadták, hogy a szerződéses szabadság nem jelent jogalapot az Ebt. alkalmazásának kötelezettsége alóli mentesség megadására, mivel a szerződéses szabadság nem tekinthető alkotmányos alapjognak.⁹ A szerzők kétségbe vonták a Fővárosi Ítéletábrának azt a megállapítását, amely szerint az, hogy a fogyatékosokkal élő személyek a társadalom más tagjainak a segítségére szorulnak, nem sérti emberi méltóságukat, a szerzők véleménye szerint ugyanis ez a megközelítés sérti az egyenlő bánásmód követelményét és az Alkotmány 70/A.§-ban foglaltakat.

2.15 Az OTP azt kérelmezte, hogy a Legfelsőbb Bíróság tartsa fenn a Fővárosi Ítéletábra ítéletét, és megismételte a szerződéses szabadsággal kapcsolatos érveit. Az OTP véleménye szerint a szerzők szabad akaratukból kötötték meg a szerződéseiket, pontosan ismerték és elfogadták az OTP által nyújtott szolgáltatások használatának feltételeit.

2.16 A Legfelsőbb Bíróság 2009. február 4-én hozta meg ítéletét, amelyben elutasította mind a szerzők, mind pedig az OTP felülvizsgálati kérelmét. A Legfelsőbb Bíróság osztotta a Fővárosi Ítéletábrának azt az álláspontját, hogy a látó személyekre tervezett ATM-ek hátrányos helyzetbe hozzák a vakokat illetve látássérülteket, még ha látszólag ugyanolyan feltételekkel is használhatják az ATM-eket, mint mindenki más. Ezt a hátrányos helyzetet az okozta, hogy nincsenek Braille-írást feliratok az ATM-eken, a bankkártyák tulajdonosa pedig nem kapott hangos segítséget az automata használata során. A Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bíróságnak azzal az indoklásával is egyetértett, amellyel az kivette az OTP-t az Ebt. szerinti egyenlő bánásmód követelményének hatálya alól. A fentiek mellett a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy a felek egyéni folyószámla szolgáltatásokra kötöttek olyan szerződést, melynek a tartalmát a felek szabadon határozzák meg. A Bíróság kimondta, hogy a szerzők tudatában voltak a szerződéses feltételeknek, beleértve azt is, hogy az automatákat csak korlátozottan tudják használni, és a szerződés aláírásával ráutaló magatartással elfogadták a hátrányos helyzetüket.

2.17 A szerzők beadványukban előadják, hogy minden hazai jogorvoslati lehetőséget kimerítettek, és hogy az ügyet egyetlen egyéb nemzetközi eljárás vagy rendezés keretében sem vizsgálták és jelenleg sem vizsgálják. A Fakultatív Jegyzőkönyv 2. cikk (f) pontjára hivatkozással, amely kizár minden beadványt, amennyiben az abban foglalt tények az előtt következtek be, hogy az érintett Résztes Államra vonatkozóan hatályba lépett a Fakultatív Jegyzőkönyv, kivéve ha a tények ezen időpont után továbbra is fennállnak, a szerzők véleménye szerint a Bizottság jogosult a beadványuk kivizsgálására. Előadják, hogy a vonatkozó tények fennmaradtak a Fakultatív Jegyzőkönyv hatálybalépését követően is, és hogy a jelen beadvánnyal kapcsolatos legutóbbi ítélet meghozatalára akkor került sor, amikor a Fakultatív Jegyzőkönyv már érvényben volt a Résztes Államra vonatkozóan.

⁷ A Fővárosi Ítéletábra ítélete ellen 2008. április 14-én benyújtott fellebbezés vonatkozó részei az alábbiak: „Kérjük, hogy a [...] Legfelsőbb Bíróság [...] kötelezze [az OTP-t] összes ATM készülékének átalakítására, az akadálymentesség biztosítására.”

⁸ Hivatkozással az Egyenlő Bánásmód Tanácsadó Testület 10.007/3/2006.TT sz. állásfoglalására.

⁹ Hivatkozással az Alkotmánybíróság 229/B/1998 és 61/1992 (XI.20) sz. ítéletére. A szerzők emellett különbséget tesznek a „szerződéses szabadság” és a „szerződéskötési szabadság” között.

A panasz

3.1 A szerzők előadják, hogy a Részes Állam a fogyatékossgal élő személyek elleni diszkriminációt tiltó jogszabályi normákat ír elő, és jogorvoslati lehetőségeket is fenntart ezen rendelkezések megsértése esetére. Magyarország azonban nem tesz teljes mértékben eleget a kötelezettségeinek pusztán azzal, hogy ezeket a normákat törvénybe iktatja. Az illetékes hatóságok feladata, hogy az Állam nevében eljárva úgy alkalmazzák és értelmezzék ezeket a normákat, hogy biztosítva legyen a hatékony akadálymentesség. A szerzők előadják, hogy a Fővárosi Bíróság érvelése alapján lehetséges a Részes Állam jogszabályi keretrendszerének az Egyezményvel összhangban lévő értelmezése, ezáltal az abban foglalt védelem biztosítása. Mindamelllett a Fővárosi Ítéltábla és a Legfelsőbb Bíróság a törvényeket az Egyezményvel ellentétes módon értelmezte, így az Állam által nyújtott védelem sem elégségesnek, sem pedig hatékonyak nem tekinthető. A szerzők ezért előadják, hogy a törvény helytelen értelmezésével a Részes Állam nevében eljáró hatóságok nem biztosították az Egyezmény alapján őket megillető jogokat.

3.2 A szerzők azt állítják, hogy fogyatékossgalük miatt - az OTP látó ügyfeleihez viszonyítva - közvetlen diszkrimináció érte őket az ATM-ek által nyújtott szolgáltatások elérésében. Előadják, hogy a diszkrimináció meghatározása során mind a Fővárosi Ítéltábla, mind pedig a Legfelsőbb Bíróság figyelmen kívül hagyta az Egyenlő Bánásmód Tanácsadó Testület állásfoglalását, amely szerint „[...] a fogyatékkal élők számára biztosítandó akadálymentesség hiánya sérti az egyenlő bánásmód elvét, ezért az akadálymentes hozzáférés biztosításának elmulasztása az Ebt. hatálya alá tartozik. [...] Az akadálymentesítési kötelezettség elmulasztása közvetlen diszkriminációt valósít meg, mivel azt jelenti, hogy a fogyatékossgal élő személyeket kedvezőtlenebb bánásmódban részesítik a szolgáltatások hozzáférését illetően a nem-fogyatékos személyekhez viszonyítva [...]”¹⁰ Ezen túlmenően kizárólag a Fővárosi Bíróság alkalmazta helyesen az ésszerűségi vizsgálatot annak eldöntésére, hogy az ATM-ek szükséges átalakítása aránytalan pénzügyi terhet ró-e az OTP-re (lásd a fenti 2.8 pontot). Az „emberi méltóságnak” a Fővárosi Ítéltábla által alkalmazott követelménye az ésszerűségi vizsgálat alkalmazásában (lásd a fenti 2.14 pontot) azonban nem csak hogy nem releváns annak eldöntésében, hogy voltak-e ésszerű okok az elbánás differenciálására, de az Egyezmény elsődleges céljaival (úm. a fogyatékossgal élő személyek eredendő méltósága, egyéni önrendelkezése és társadalmi beilleszkedése) is ellentétes.

3.3 A szerzők előadják, hogy a Fővárosi Ítéltábla és a Legfelsőbb Bíróság - azzal, hogy kérésük ellenére nem avatkozott be a köztük és az OTP között fennálló hosszú távú szerződéses jogviszonyba és nem mondta ki az OTP köteletségét az egyenlő bánásmód követelményének betartása terén, amely utóbbi nem szerepelt a szerződésben - megsértette a Részes Államnak az Egyezmény 5. cikk 2. bekezdéséből fakadó kötelezettségét, amely előírja a fogyatékossgal alapján történő diszkrimináció tilalmát, emellett egyenlő és hatáson jogvédelmet garantál a fogyatékossgal élő személyek számára bármilyen alapon történő diszkriminációval szemben.

3.4 A fentiek fényében a szerzők azt a következtetést vonják le, hogy ők maguk az Egyezmény 5. cikk 2. és 3. bekezdése szerinti, illetve a 9. cikk és a 12. cikk 5. bekezdése szerinti jogaik Részes Állam részéről elkövetett megsértésének áldozatai, ezért méltányos kártérítésre jogosultak.

¹⁰ http://www.egyenlobanasmod.hu/index.php?g=hirek/TTaf_200610.htm

A Részes Állam megállapításai a beadvány befogadhatóságáról és érdemi tartalmáról

4.1 2010. november 22-én a Részes Állam arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy nincs kifogása a jelen beadvány befogadása ellen.

4.2 2011. március 21-én a Részes Állam benyújtotta megjegyzéseit a beadvány érdemi részével kapcsolatosan. Állítása szerint a hatályos magyar jogszabályok szerint a Legfelsőbb Bíróság 2009. február 4-i ítélete alapos, de hozzáteszi, hogy a beadványban szereplő probléma valós és méltányos megoldást igényel.

4.3 A Részes Állam három olyan szempontot említ, amelyet mindenképpen figyelembe kell venni annak érdekében, hogy minden fél számára elfogadható megoldás születhessen. Először, intézkedéseket kell tenni annak érdekében, hogy megváltozzon az ATM-ek és más banki szolgáltatások hozzáférhetőségi állapota, beleértve nem csak a látássérült, de az egyéb fogyatékossgal élő ügyfelek számára biztosított hozzáférhetőséget is. Másodsor, figyelembe véve a felmerülő költségeket és a műszaki kivitelezhetőség korlátait, a fenti célt kizárólag fokozatosan lehet megvalósítani olyan új ATM-ek beszerzésével és üzembe helyezésével, amelyeknél már alapkövetelmény a fizikai és infokommunikációs hozzáférhetőség. Végezetül, bár a beadvány egy adott bank által nyújtott szolgáltatásokra vonatkozik, a fenti követelményeket minden egyes magyarországi pénzintézettel be kell tartatni.

4.4 A fenti megfontolások alapján a Nemzeti Erőforrás Minisztérium szociális, család- és ifjúságügyért felelős államtitkára 2011. március 18-án levelet küldött az OTP elnök-vezérigazgatójának, amelyben tájékoztatást kért a bank által üzemeltetett ATM-ekkel kapcsolatos terveikről és kötelezettség-vállalásairól. Az államtitkár azt javasolta, hogy a jövőben az OTP új ATM-ek beszerzésekor részesítse előnyben azokat a készülékeket, amelyek megfelelnek az akadálymentesség követelményeinek.

4.5 Figyelembe véve, hogy az akadálymentesség biztosítása nem kizárólag egyetlen bank kötelessége, az államtitkár megkereste a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökét és kérte tőle az összes pénzügyi intézményre vonatkozó lehetséges szabályozási eszközök és ösztönzők meghatározását.

A szerzők észrevételei a Részes Állam megjegyzéseivel kapcsolatosan

5.1 2011. december 19-én a szerzők megtették észrevételeiket a Részes Állam megjegyzéseiről. A szerzők előadják, hogy üdvözlik a szociális, család- és ifjúságügyért felelős államtitkár részéről az OTP-nek, valamint a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének küldött megkeresést a beadványukkal kapcsolatosan. Ugyanakkor az a véleményük, hogy a Bizottságnak küldött hivatalos válasz ellentmondásos. Az államtitkár egyfelől azt állítja, hogy a szerzők esetében a Legfelsőbb Bíróság indoklása alapos, másrészt viszont beismeri, hogy a „probléma valós”, és „méltányos megoldást igényel.” A szerzők véleménye szerint a Legfelsőbb Bíróságnak az esetükben hozott döntése „nem ad méltányos megoldást erre a valós problémára”, noha a Fővárosi Bíróság korábbi döntése ugyanebben az esetben a Részes Állam jogrendszerét úgy értelmezte, mint amely megfelel az Egyezmény követelményeinek.

5.2 A szerzők úgy érvelnek, hogy ha az államtitkár véleménye szerint a Legfelsőbb Bíróság ítélete teljes mértékben megfelel a Részes Állam jogszabályainak, abban az esetben Magyarország megsértette az Egyezményt azzal, hogy nem léptette hatályba az annak nemzeti szintű alkalmazásához szükséges jogszabályi rendelkezéseket. Konkrétan az Egyezmény 4. és 5. cikkei szerint a Részes Államot terhelő kötelezettségekre hivatkoznak. Ha azonban az államtitkár értékelése helytelen és a Részes Állam jogrendjét az Egyezménynek megfelelően lehet értelmezni - ami a szerzők álláspontja -, abban az esetben Magyarország megsértette az Egyezményt, mivel a Legfelsőbb Bíróság nem hagyta helyben a helyes értelmezést. Az említett mulasztás a Részes Államnak tudható be, mivel a Részes

Állam felelőssége, hogy gondoskodjon a fogyatékossgal élő személyek jogainak bírósági védelméről és arról, hogy a bírói testületek helyesen értelmezzék a törvényt, összhangban a Részes Államot az Egyezmény szerint terhelő kötelezettségekkel.

5.3 A szerzők fenntartják, hogy a Fővárosi Ítéltábla és a Legfelsőbb Bíróság ítéletei sértik az Egyezmény szellemét, ezáltal megsértik azokat a jogokat, amelyeket a szerzők első, a Bizottsághoz intézett beadványában hivatkozott rendelkezések biztosítanak. Ezen túlmenően a Fővárosi Ítéltábla és a Legfelsőbb Bíróság azt a kötelezettségét is megsértette, hogy a Részes Állam jogszabályait az Egyezménnyel összhangban értelmezzék. A szerzők azt is fenntartják, hogy ezek a bíróságok helytelenül értelmezték és alkalmazták az Egyenlő bánásmódról szóló törvényt csakúgy, mint a beadvánnyal kapcsolatos nemzetközi irányelveket, különösen pedig az irányelvek azon rendelkezéseit, amelyek a diszkrimináció és a mentesítés meghatározásával kapcsolatosak. Véleményük szerint az, hogy a Fővárosi Bíróság a Részes Állam jogszabályi keretrendszerét összhangban állónak ítélte az említett irányelvekkel, még nyilvánvalóbbá teszi a Fővárosi Ítéltábla és a Legfelsőbb Bíróság mulasztását ugyanennek a kimondásában.

5.4 A szerzők emlékeztetnek arra, hogy válaszában az államtitkár három szempontot sorol fel az ATM-ek akadálymentességét illetően, azt állítva, hogy ezek a lényeges szempontok annak érdekében, hogy „mindenki számára elfogadható megoldás szülessen.” Először is, „intézkedéseket kell tenni annak érdekében, hogy megváltozzon az ATM-ek hozzáférhetőségi állapota.” Másodszor, ezt a változtatást csak fokozatosan lehet megvalósítani, a vele járó magas költségek miatt. Harmadszor, a változtatás minden magyarországi bankra kötelezettséget róna. A szerzők előadják ebben a vonatkozásban, hogy mivel valószínűtlen, hogy Magyarországon rövid időn belül minden egyes ATM akadálymentessé válna, saját helyzetük és a többi látássérült személy helyzete nem fog változni, mert a Legfelsőbb Bíróság nem szerzett érvényt a jogaiknak. A szerzők hozzátesszik, hogy az OTP - a fogyatékossgal élő személyek különleges szükségletei iránt tanúsított - hozzáállását jól illusztrálja az, hogy a bank 384 új ATM-et szerzett be miközben a bírósági eljárás országos szinten még folyamatban volt, habár ezek közül 300 darab nem tehető akadálymentessé fogyatékossgal élő személyek számára. Az OTP egészen odáig elment, hogy felajánlotta a szerzők számára számláik megszüntetését, hogy véget vessen a közöttük fennálló szerződéses kapcsolatnak.

5.5 A szerzők előadják, hogy figyelemmel azokra a költségekre, amelyek a fogyatékossgal élő személyek számára akadálymentes vagy akadálymentesített ATM-ek átalakítása és telepítése miatt merülnek fel, ítéletében a Fővárosi Bíróság elrendelte néhány szerény intézkedés végrehajtását annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek integrálódjanak a társadalomba. Az OTP azonban fellebbezett ez ellen az ítélet ellen. A szerzők előadják ebben a vonatkozásban, hogy az OTP számára hamarosan nagyobb anyagi terhet fog jelenteni az, hogy védekezzen a folyamatos pereskedések során, mint az a költség, amelyet az ATM-ek akadálymentesítése emésztene fel.

5.6 A szerzők kifejezik egyetértésüket az államtitkárral abban, hogy a fogyatékossgal élő személyek javát szolgáló egyenlő hozzáférés biztosításának kötelezettségét a szolgáltatások használata során ki kellene terjeszteni a Részes Állam területén működő összes pénzügyi intézményre ahhoz, hogy biztosítva legyen ezen személyek társadalmi integrációja. Megemlítik, hogy az OTP-től eltérően több más magyarországi bank már tett erőfeszítéseket a fogyatékossgal élő személyek számára akadálymentes ATM-ek üzembe állítására. A szerzők tehát azt állítják, hogy amennyiben a legnagyobb magyarországi pénzintézet - az OTP - nem nyújt szolgáltatást a fogyatékossgal élő személyek számára, az negatív hatással lehet más bankok akadálymentesített ATM telepítési ütemére is.

5.7 A szerzők azzal zárják a beadványt, hogy más látássérült személyekkel együtt továbbra is kénytelenek eltérni az OTP diszkriminatív elbánását, mivel a Legfelsőbb Bíróság nem szerzett érvényt azon jogaiknak, amelyeket Magyarország által is aláírt

nemzetközi egyezmények biztosítanak. Konkrétan ugyanazokat a díjakat fizettetik velük, mint a nem-fogyatékos ügyfelekkel, miközben nem kaphatják meg ugyanazt a szolgáltatási színvonalat. Ez a diszkriminatív elbánás megakadályozza a Magyarországon élő látássérült személyeket abban, hogy önálló életvitelt folytassanak és teljes körűen integrálódhassanak a társadalomba, ezáltal sérti emberi méltóságukat. A szerzők véleménye szerint a Részes Állam bíróságai nem védték meg az Egyezmény alapján élvezett jogait, és ezt a mulasztást nem lehet jóvátenni pusztán azzal, hogy leveleket küldözgetnek az OTP-nek és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének, mivel ezek a levelek semmilyen kötelezettséget nem alapoznak meg.

5.8 A szerzők ezért fenntartják az eljárás indításakor benyújtott keresetüket, és arra kéri a Bizottságot, állapítsa meg, hogy a Részes Állam megsértette az Egyezmény alapján élvezett jogait.

A Részes Állam további megjegyzései

6.1 2012. március 12-én a Részes Állam benyújtotta megjegyzéseit a szerzők állításaira. Rámutatott arra, hogy egyetért a Legfelsőbb Bíróság ítéletével a szerzők ügyében, és teljes mértékben elfogadja azt. A Részes Állam azt is hozzáteszi, hogy a jogállamiság és a hatalommegosztás elvi szabályai miatt a Részes Állam nem teheti meg, hogy átértékeli egy független bírói szerv jogerős ítéletét, és annak indoklásán sem változtathat.

6.2 A Részes Állam emlékeztet arra, hogy a jelen beadvány Bizottsághoz történő benyújtása nyomán a szociális, család- és ifjúságügyért felelős államtitkár levelet küldött az OTP elnök-vezérigazgatójának, amelyben tájékoztatást kért a bank által üzemeltetett ATM-ek akadálymentesítésével kapcsolatos terveikről és kötelezettség-vállalásairól. Az államtitkár konkrétan azt javasolta, hogy a bank jövőbeni beszerzései során kezeljék kiemelt szempontként az ATM-ek hozzáférhetőségét.

6.3 2011. április 11-i válaszában az OTP elnök-vezérigazgatója először jelezte, hogy a bank nagy hangsúlyt fektetett az ATM-ek fizikai akadálymentesítésére, ezért fiókjaik 90%-át (amely értelemszerűen az ott üzemeltetett ATM-eket is jelenti) akadálymentesítették a mozgáskorlátozottak számára. Az elnök-vezérigazgató azt is kiemelte, hogy a bank elsősorban és mindenekelőtt a saját fiókjai területén üzemeltetett ATM-ek akadálymentességéért vállalhat felelősséget. Azoknál az ATM-eknél, amelyek nem ilyen területen üzemelnek, gyakran a „környezeti jellemzők” miatt nem lehetett biztosítani a teljes mértékű akadálymentességet. Sok esetben az ATM-nek helyet adó épület bérbeadójának elzárkózása miatt nem lehetett elvégezni a szükséges átalakításokat. Mindamelllett az OTP kötelezettséget vállalt arra, hogy egy négyéves program keretében átalakítja az összes általa üzemeltetett ATM-et úgy, hogy azokat önállóan használhassák látássérült személyek is. A Részes Állam álláspontja szerint ez a kötelezettség-vállalás, amely összhangban van az Egyezményben lefektetett ésszerű alkalmazkodás elvével, kézzelfogható és lényegi fejlődést idézhet elő a jelen beadványban említett körülményekben.

6.4 A Részes Állam arra is emlékeztet, hogy a szociális, család- és ifjúságügyért felelős államtitkár 2011. március 18-án levelet küldött a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) elnökének, amelyben arra kérte, hogy vizsgálja felül azokat a szabályozó eszközöket és ösztönzőket, amelyek minden pénzügyi intézményre kötelezően vonatkoznak. 2011. április 26-i keltezésű válaszában a PSZÁF elnöke arról számolt be, hogy több intézkedést is tettek annak érdekében, hogy javítsák a fogyatékossgal élő személyek helyzetét. A PSZÁF elnöke kiadta 1/2011. (IV.29.) sz. ajánlását „A pénzügyi szervezetek számára az általános fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról”. Ennek III. 3 pontja a következőket mondja ki: 3. „A Felügyelet követendő gyakorlatnak tartja, hogy a pénzügyi szervezetek fordítsanak fokozott figyelmet az érdekeiket csak korlátozottan képviselni képes fogyasztókra, így különösen a kiskorúakra, az idősekre, a fogyatékkal

élőkre, illetve a súlyosan betegekre, valamint a szövegértési gondokkal küszködőkre.”¹¹ A Részes Állam előadja, hogy az említett ajánlás jelentősége abban áll, hogy minden pénzügyi intézményre nézve kötelező érvényű. Ráadásul végrehajtását a PSZÁF is figyelemmel kíséri. A PSZÁF elnöke arról is beszámolt, hogy kész további irányelvek kidolgozására a vakok és látássérültek érdekeit képviselő szervezetekkel együttműködésben, hogy a lehető legtöbb látássérült személy számára biztosíthassák a banki szolgáltatások önálló használatát.

6.5 A Részes Állam azzal zárja észrevételeit, hogy az OTP elnök-vezérigazgatójától és a PSZÁF elnökétől kapott pozitív visszajelzések hosszú távon elősegítik a fogyatékossgal élő személyek egyenlő hozzáférését a banki szolgáltatásokhoz.

A szerzők további észrevételei a Részes Állam további megjegyzéseiről

7.1 2012. május 31-én, amint a szerzők emlékeztetnek rá, a Részes Állam szerint a Legfelsőbb Bíróság ítélete teljes mértékben megfelelt a Részes Állam jogszabályainak. Ezzel kapcsolatban a szerzők megismétlik a korábbi érvelésüket (lásd a fenti 5.2 bekezdést). A Részes Állam szerintük sem teheti meg azt, hogy átértékelje egy független bírói szerv jogerős ítéletét, és annak indoklásán sem változtathat. Előadják azonban, hogy az Államnak nem az a kötelessége, hogy átértékeljen egy bírósági ítéletet, hanem az, hogy biztosítsa a fogyatékossgal élő személyek jogainak (bírósági) védelmét. Ha a bíróság nem gondoskodott a szükséges védelemtől, abban az esetben a Részes Állam köteles felelősséget vállalni ezért a mulasztásért. A jelenlegi kontextusban az, hogy a Nemzeti Erőforrás Minisztérium szerint egy máskülönben az Egyezménynek megfelelő jogszabályt helytelenül alkalmaznak, nem jelentheti a hatalommegosztás elvének megsértését, hiszen egyébként a Részes Államokat soha nem lehetne felelősségre vonni az Egyezményt sértő bírósági ítéleteik miatt.

7.2 Bár a szerzők üdvözlik a Részes Államnak azt a céltudatos megállapítását, amely megerősíti az akadálymentesített ATM-ek fontosságát a jövőbeni beszerzések során, rámutatnak, hogy a kormány erre vonatkozóan még semmilyen jogilag kötelező erejű intézkedést nem tett, habár erre meglenne minden lehetősége. Hivatkozással az Egyezmény 4. cikk (1) bekezdésének (a) pontjára, a szerzők előadják, hogy ezt a terhet nem lehet letudni kötelező jogi érvénnyel nem bíró levelek kiküldésével.

7.3 A szerzők üdvözlik az OTP erőfeszítéseit fiókjaik fizikai akadálymentesítésére. Ugyanakkor emlékeztetnek arra, hogy az Egyezmény 9. cikke szerint az „akadálymentesség” nem csak a fizikai akadályok eltávolítását jelenti, hanem az információs, kommunikációs és egyéb szolgáltatások útjában álló akadályok eltávolítását is. A szerzők kiemelik, hogy maga az OTP is elismerte, hogy az általuk tett akadálymentesítési erőfeszítések a mozgáskorlátozottakra irányultak, nem pedig a látássérültekre, bár ez a beadvány utóbbiakat érinti.

7.4 A szerzők fenntartják, hogy a Részes Állam nem tette meg a megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy biztosítsa illetve elősegítse „valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, a fogyatékossgal alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül”, az Egyezmény 4. cikkében foglaltak szerint. Hozzáteszik, hogy a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló törvényben meghatározott, az akadálymentesítési intézkedések megvalósítására megszabott határidőket rendszeresen figyelmen kívül hagyják, és semmiféle nemzeti akadálymentesítési tervet nem dolgoztak ki. Álláspontjuk szerint különösen aggasztó, hogy a Részes Állam jogrendszere

¹¹ A Részes Állam megadta a vonatkozó szövegek angol fordítását is.

nem határoz meg semmiféle konkrét és kikényszeríthető intézkedést az információk és közlések akadálymentesítésével kapcsolatban.

7.5 A szerzők azzal zárják megjegyzéseiket, hogy az Egyezmény 2. cikkében szereplő ésszerű alkalmazkodás fogalmában megtestesülő diszkrimináció tágabb meghatározását még nem vezették be a Részes Állam jogrendszerébe. Ha a Részes Állam nem tesz eleget annak a kötelezettségének, hogy a diszkriminációval szemben jogorvoslatot nyújtson az Egyezményben előírt teljes mértékben, folytatódni fog a fogyatékossgal élők jogainak megsértése. A szerzők ezért fenntartják az eljárás indításakor benyújtott keresetüket, és arra kéri a Bizottságot, állapítsa meg, hogy a Részes Állam megsértette az Egyezmény alapján élvezett jogait.

A Bizottság elé tárt kérdések és eljárások

A befogadhatóság kérdése

8.1 Mielőtt a Fogyatékossgal Élő Személyek Jogaival Foglalkozó Bizottság foglalkozni kezdene egy beadványban foglalt keresettel, a Fakultatív Jegyzőkönyv 2. cikke és a Bizottság 65. sz. eljárási szabálya alapján döntést kell hoznia arról, hogy a beadvány befogadható-e a Fakultatív Jegyzőkönyv alapján.

8.2 A Bizottság megállapítja, hogy a Fakultatív Jegyzőkönyv a Részes Állam esetében 2008. május 3-án lépett hatályba, a Legfelsőbb Bíróság 2009. február 4-én hozott ítélete tehát ezt követő időpontra esett. A Bizottság azt is megállapítja, hogy a Részes Állam nem vonja kétségbe a jelen beadvány befogadhatóságát, és hogy a beadvány tárgyát képező vonatkozó tények - vagyis az OTP által üzemeltetett ATM-ek által nyújtott bankkártya szolgáltatások szerzők irányában fennálló akadályoztatása - fennmaradtak azt követően is, hogy a Fakultatív Jegyzőkönyv a Részes Állam esetében hatályba lépett. Ennek megfelelően a Bizottság úgy véli, hogy a Fakultatív Jegyzőkönyv 2. cikk (f) pontja nem zárja ki, hogy megvizsgálhassa a beadványt.

8.3 A Bizottság azt is megállapítja, hogy a szerzők az Egyezmény 12. cikk 5. bekezdése szerinti jogsértést említenek, ugyanakkor nem támasztják alá további érvekkel, hogy ezt a rendelkezést miként sérthették meg, figyelembe véve, hogy a Bizottság tudomására hozott információk szerint nem korlátozták saját pénzügyeik irányításra vonatkozó jogképességüket. Ezért a Bizottság azon az állásponton van, hogy a beadványnak ez a része nem elég alapos a befogadhatósági követelmények teljesítéséhez, ezért a Fakultatív Jegyzőkönyv 2. cikkének (e) pontja alapján nem fogadható be.

8.4 A Bizottság úgy véli, hogy a szerzők a befogadhatóság szempontjából megfelelően alapozták meg a keresetüket az Egyezmény 5. cikkének 2. és 3. bekezdései illetve 9. cikke alapján. Mivel a beadvány befogadhatóságának nincsenek további akadályai, a Bizottság kimondja, hogy ezek a keresetek befogadhatók, és megkezdi azok érdemi vizsgálatát.

A beadvány érdemi vizsgálata

9.1 A Fogyatékossgal Élő Személyek Jogaival Foglalkozó Bizottság megvizsgálta a beadványt a kapott tájékoztatás fényében, a Fakultatív Jegyzőkönyv 5. cikke és a Bizottság 73. sz. eljárási szabályának 1. bekezdése alapján.

9.2 A Bizottság megállapítja, hogy a szerzők OTP ellen intézett első panasza az ésszerű alkalmazkodás hiányára koncentrált, vagyis arra, hogy az OTP elmulasztotta egyedi intézkedések meghozatalát néhány olyan ATM automata átalakítására, amelyek a szerzők otthonainak közelében találhatók, s amely átalakítás révén az érintett ATM-ek által kínált bankkártya szolgáltatásokat a szerzők sajátos szükségleteihez igazították volna, így a készülékek hozzáférhetővé váltak volna a látássérült személyek számára. A Bizottság azt is megállapítja, hogy a szerzők által a Fővárosi Bíróságon indított polgári jogi eljárás és a

szerzők fellebbezése a Fővárosi Ítéletáblához illetve a Legfelsőbb Bírósághoz, valamint a Bizottsághoz intézett beadványuk tovább megy és egy szélesebb körű keresetet jelent, vagyis felveti az akadálymentesítés hiányát látássérült személyek vonatkozásában az OTP által üzemeltetett teljes ATM hálózatban. Annak fényében, hogy a szerzők a Bizottsághoz intézett beadványukat az említett szélesebb körben fogalmazták meg - kérdőre vonva, hogy a Részes Állam megtette-e a megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy az OTP által üzemeltetett ATM-ek teljes hálózatában nyújtott bankkártya szolgáltatások akadálymentessé váljanak a látássérült személyek számára -, a Bizottság úgy véli, hogy a jelen beadvány körülményei között a szerzők valamennyi keresetét a maguk teljességében kell megvizsgálni az Egyezmény 9. cikke alapján, ezért a Bizottságnak nem kell külön értékelnie, hogy a Részes Állam eleget tett-e az Egyezmény 5. cikkének 2. és 3. bekezdéséből származó kötelezettségeinek.

9.3 Ami a szerzőknek az Egyezmény 9. cikke szerinti keresetét illeti arra vonatkozóan, hogy a Részes Állam kötelesegmulasztást követett el azzal, hogy nem biztosította a látássérült személyek akadálymentes hozzáférését az OTP által üzemeltetett ATM-ek által kínált bankkártya szolgáltatásokhoz más ügyfelekkel azonos alapon, a Bizottság megállapítja, hogy a Részes Állam kijelentése szerint a Legfelsőbb Bíróság 2009. február 4-i ítélete „alapos” volt (lásd a fenti 4.2 pontot), és hogy a Részes Állam azzal „egyetért” illetve „teljes mértékben elfogadja azt” (lásd a fenti 6.1. pontot). A Bizottság véleménye szerint a Részes Állam ezzel ténylegesen arra az álláspontra helyezkedik, hogy a jelenlegi jogszabályi keretrendszere alapján az a kötelezettsége, hogy látássérült személyek számára akadálymentes hozzáférést biztosítson információkhoz, közlésekhez és más szolgáltatásokhoz másokkal egyenlő alapon nem vonatkozik az olyan magánjogi jogalanyokra, mint pl. az OTP, és nem érinti a szerződéses jogviszonyokat.

9.4 Ebben a tekintetben a Bizottság emlékeztet arra, hogy az Egyezmény 4. cikk 1. bekezdés (e) pontja szerint a Részes Államok „minden megfelelő intézkedést meghoznak bármely személy, intézmény vagy magánvállalkozás által a fogyatékoság alapján történő hátrányos megkülönböztetés felszámolása érdekében.” Ennek érdekében az Egyezmény 9. cikke alapján a Részes Államok kötelesek megtenni a megfelelő intézkedéseket annak érdekében, hogy a fogyatékosággal élő személyek másokkal egyenlő alapon kapjanak hozzáférést, egyebek mellett, információkhoz, közlésekhez és más szolgáltatásokhoz, beleértve az elektronikus szolgáltatásokat is, az elérhetőség útjában álló akadályok és gátak azonosítása és eltávolítása útján. A Részes Államoknak különösen meg kell tenniük a megfelelő intézkedéseket a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítmények és szolgáltatások hozzáférhetősége érdekében bevezetett minimális szabványok és irányelvek alkalmazásának fejlesztésére, hatályba léptetésére és ellenőrzésére (az Egyezmény 9. cikk 2. bekezdés (a) pontja), és gondoskodniuk kell arról, hogy a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítményeket és szolgáltatásokat kínáló magánjogi jogalanyok figyelembe vegyék a hozzáférhetőség valamennyi aspektusát a fogyatékosággal élő személyek vonatkozásában (9. cikk 2. bekezdés (b) pont).

9.5 A jelen beadványban a Bizottság először is megállapítja, hogy a Részes Állam elismerte azt a tényt, hogy az ATM-ekhez és más banki szolgáltatásokhoz való hozzáférés a látássérült illetve más fogyatékosággal élő személyek számára valódi problémát jelent, amely minden érintett fél számára elfogadható megoldást igényel (lásd a fenti 4.2 és 4.3 pontokat). Megállapítja továbbá, hogy a Részes Állam már azonosította a cél elérésének három aspektusát, nevezetesen (1) minden fogyatékkal élő személy hozzá tudjon férni az ATM-ekhez és más banki szolgáltatásokhoz, (2) a felmerülő költségek miatt ezt az általános hozzáférhetőséget fokozatosan lehet csak megvalósítani, valamint (3) a hozzáférhetőség minden ATM-re és más banki szolgáltatásra vonatkozik, bármilyen, a Részes Állam területén működő pénzügyi intézmény is nyújtja azokat, nem csak az OTP. A Bizottság azt is megállapítja, hogy a Nemzeti Erőforrás Minisztérium szociális, család- és

ifjúságügyért felelős államtitkára azt javasolta az OTP elnök-vezérigazgatójának, hogy a jövőben az OTP részesítse előnyben a hozzáférhetőség követelményét az újonnan beszerzendő ATM-ek kiválasztásánál, és hogy ez utóbbi ígéretet tett arra, hogy önként átalakítja a teljes ATM hálózatot négy év leforgása alatt. Végezetül a Bizottság megállapítja, hogy az államtitkár a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökét is felkérte arra, hogy határozza meg az összes olyan lehetséges szabályozási eszközt és ösztönzőt valamennyi pénzügyi intézményre vonatkozóan, melyekkel biztosítható szolgáltatásaik hozzáférhetősége fogyatékossgal élő személyek számára is, és hogy ez utóbbi kiadta ajánlását „A pénzügyi szervezetek számára az általános fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról” (lásd a fenti 6.4. pontot).

9.6 A Bizottság megfelelő súllyal tekintetbe veszi a Részes Állam azon intézkedéseit, amelyek célja az OTP és más pénzügyi intézmények által üzemeltetett ATM-ekhez való hozzáférés javítása látássérült illetve más fogyatékossgal élő személyek számára, ugyanakkor azt is megállapítja, hogy ezen intézkedések egyike sem biztosította a hozzáférhetőséget az OTP által üzemeltetett ATM-eknél igénybe vehető bankkártya szolgáltatásokhoz sem a szerzők, sem más, hasonló helyzetben lévő személyek számára. A Bizottság ennek megfelelően megállapítja, hogy a Részes Állam nem tett eleget az Egyezmény 9. cikk 2. bekezdés (b) pontja szerinti kötelezettségeinek.

10. A Fogyatékossgal Élő Személyek Jogaival Foglalkozó Bizottság a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény Fakultatív Jegyzőkönyvének 5. cikke alapján eljárva azt az álláspontot fogadta el, hogy a Részes Állam nem tett eleget az Egyezmény 9. cikk 2. bekezdés (b) pontjából fakadó kötelezettségeinek. Ezért a Bizottság a következő ajánlásokat teszi a Részes Államnak:

1. Ami a szerzőket illeti: a Részes Állam köteles megszüntetni a mulasztását azzal, hogy akadálymentes hozzáférést biztosít a szerzők számára az OTP által üzemeltetett ATM-eknél igénybe vehető bankkártya szolgáltatásokhoz. A Részes Állam egyszersmind kellőképpen térítse meg a szerzők számára azokat a jogi költségeiket, amelyek a belföldi eljárások és ennek a beadványnak az elkészítése kapcsán merültek fel.

2. Általánosságban: a Részes Állam köteles eljárni annak érdekében, hogy a jövőben ilyen jogsértések ne forduljanak elő, beleértve a következőket:

(a) Minimumkövetelmények meghatározása magántulajdonú pénzügyi intézmények által nyújtott banki szolgáltatások látássérült illetve más fogyatékossgal élő személyek számára biztosított hozzáférése vonatkozásában. A Bizottság azt javasolja, hogy a Részes Állam hozzon létre egy konkrét, kikényszeríthető és határidőkhöz kötött kritériumokkal rendelkező jogszabályi keretrendszert annak a figyelemmel kísérésére és értékelésére, hogy a magánjogi jogalanyok hogyan módosítják és igazítják fokozatosan a korábban nem elérhető banki szolgáltatásaikat akként, hogy ezáltal elérhetővé tegyék azokat. A Részes Államnak azt is biztosítani kell, hogy minden újonnan beszerzett ATM és más banki szolgáltatás teljes mértékben hozzáférhető legyen a fogyatékossgal élő személyek számára.

(b) Megfelelő és rendszeres képzés nyújtása az Egyezmény és annak Fakultatív Jegyzőkönyve tárgyában, bírók és más bírósági tisztviselők számára azzal a céllal, hogy az eléjük vitt esetekben fogyatékossga érzékeny módon ítélezhessenek.

(c) Gondoskodás arról, hogy a jogszabályok és a belföldi bíróságok ítélkezési gyakorlata összhangban legyen a Részes Állam kötelezettségeivel, hogy a jogszabályok célja vagy hatása ne az legyen, hogy csorbítsa vagy megakadályozza a fogyatékossgal élő személyek jogainak elismerését, élvezetét vagy gyakorlását másokkal azonos alapon.

11. A Fakultatív Jegyzőkönyv 5. cikkének és a Bizottság 75. eljárási szabályának megfelelően a Részes Állam köteles hat hónapon belül írásos választ küldeni a Bizottságnak, amelyben ki kell térnie arra is, hogy milyen intézkedéseket tett a Bizottság Állásfoglalásainak és ajánlásainak fényében. A Részes Államot arra is felkérjük, hogy tegye közzé a Bizottság Állásfoglalásait, fordítsa le azokat a Részes Állam hivatalos nyelvére, és terjessze széles körben, elérhető formátumban, hogy a lakosság minden csoportja megismerhesse azokat.

[Elfogadva angol, francia, spanyol és arab nyelven, ahol az angol nyelvű szöveg az eredeti változat. Később kiadandó kínai és orosz nyelven is, a Bizottság által a Közgyűlés elé terjesztendő kétéves beszámoló részeként].
